

ԳԱԳԻԿ ԱՂԵԿՅԱՆ

ԵՐԿՐԱԶԱՓՈՒԹՅՈՒՆ 10

Հենքային ծրագրի համար

ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

Երևան - 2023

ՀՏԴ 373.016:514(07)

ԳՄԴ 74.262.21Գ7

Ա 481

*Երաշխավորված է ՀՀ կրթության, գիտության,
մշակույթի և սպորտի նախարարության կողմից*

Աղեկյան Գագիկ

Ա 482 Երկրաչափություն 10 (մեթոդական ուղեցույց) / Գ. Աղեկյան.- Եր.:

Էդիթ Պրինտ, 2023.- 38 էջ:

ՀՏԴ 373.016:514(07)

ԳՄԴ 74.262.21Գ7

ISBN 978-9939-969-11-4

© Գ. Աղեկյան, 2023

© Էդիթ Պրինտ 2023

© ՀՀ ԿԳՄՄՆ, 2023

Առաջաբան

Գիրքը մեթոդական ձեռնարկ է Գ. Վ. Աղեկյան «Երկրաչափություն 10» (հենքային ծրագիր) դասագրքով երկրաչափություն դասավանդող ուսուցիչների համար:

Ձեռնարկի նպատակն է ներկայացնել հանրակրթության պետական նոր չափորոշիչի առանձնահատկություններն ու դրա հիման վրա մշակված առարկայական նոր չափորոշիչն ու ծրագիրը, օգնել ուսուցիչներին դրանց համապատասխան ուսուցում կազմակերպել:

Այդ նպատակին են ծառայելու ձեռնարկում ընդգրկված հետևյալ նյութերը.

- հանրակրթության պետական նոր չափորոշիչի առանձնահատկությունները,
- ուսումնական նյութի օրինակելի թեմատիկ պլանավորումը,
- ուսումնական նյութի երկու թեմաների օրինակելի դասաժամային պլանավորումները,
- յուրաքանչյուր թեմայի նպատակները և ակնկալվող վերջնարդյունքները,
- թեմատիկ գրավոր աշխատանքները (յուրաքանչյուր թեմայի համար երկու տարբերակ),
- յուրաքանչյուր պարագրաֆի նպատակները և ակնկալվող արդյունքները,
- տարբեր հարցերի հետ կապված խորհուրդ – առաջարկներ:

Նշենք նաև, որ, բացի առաջին կետից, մնացածները խորհուրդ – առաջարկներ են: Իրադրությունից ու անհրաժեշտությունից կախված ուսուցիչը կարող է շեղվել դրանցից: Գլխավորը ավելի արդյունավետ ուսուցում և յուրացման ավելի բարձր մակարդակ ապահովելն է:

Հանրակրթության պետական չափորոշիչի որոշ առանձնահատկություններ¹

Նախ ներկայացնենք առանցքային նշանակություն ունեցող փոփոխությունները: Դրանք են.

1. առարկայական չափորոշիչների հիման վրա իրականացվող կրթությունից անցում է կատարվում կոմպետենցիաների (կարողունակությունների) վրա հիմնված կրթության,
2. կրթության բովանդակության ձևավորման և ուսումնական գործընթացի կազմակերպման հարցերում զգալիորեն մեծանում է ուսումնական հաստատության ինքնուրույնությունը,
3. որակապես փոխվում է գնահատման համակարգը,
4. «Մաթեմատիկա» ուսումնական առանձին բնագավառը ներառվում է բնագիտություն, տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ, ճարտարագիտություն, մաթեմատիկա (ԲՏՃՍ) ինտեգրված ուսումնական բնագավառում:

Հնարավորինս համառոտ անդրադառնանք վերևում թվարկված կետերին:

Կոմպետենցիաների վրա հիմնված կրթակարգերի առանձնահատկությունները.

1. Կոմպետենցիաների վրա հիմնված կրթությունը կարևորում է ոչ թե առանձին կոնկրետ որակները, այլ դրանց որոշակի համախումբը:
2. Կոմպետենցիոն մոտեցման դեպքում առարկաները դիտվում են որպես գործիք առավել ընդհանրական որակ-

---

¹ Հանրակրթական պետական չափորոշիչի, կոմպետենցիաների վրա հիմնված կրթակարգերի առանձնահատկությունների, գնահատման նոր համակարգի մասին ավելի մանրամասն, ինչպես նաև չափորոշիչի՝ երկրաչափությանն առավել անմիջական առնչվող վերջնարդյունքների բովանդակությունը ներկայացված է **հավելվածում**:

ներ ձևավորելու համար: Ընդ որում, որպես կանոն, այդ որակներից (կոմպետենցիաներից) յուրաքանչյուրը ձևավորվում է մի քանի առարկաների ուսումնասիրության արդյունքում:

3. Կոմպետենցիոն մոտեցման դեպքում ուսումնական գործընթացը կազմակերպվում է այնպես, որ հնարավորինս նպաստի սովորողի այն գիտելիքների, հմտությունների, վերաբերմունքի և արժեքների ձևավորմանը, որոնց սովորողը առնչվում է իր առօրյա և աշխատանքային գործունեությունը կազմակերպելիս: Կոմպետենցիոն մոտեցումը առավել բարձր պահանջներ է առաջադրում դասավանդողներին, քան թեմատիկ ուսուցման դեպքում է:
4. Այս մոտեցման դեպքում, կրթության բովանդակությունը ձևավորվում է կոմպետենցիաների հենքի վրա, այլ ոչ թե առանձին առարկաների: Հաջողությունը պայմանավորված է կոմպետենցիաների, այլ ոչ թե առանձին առարկաների յուրացմամբ: Վերջնարդյունքը ոչ թե տվյալ առարկայի հաջող յուրացումն է, այլ կոմպետենցիայի ձևավորումը:

Ներկայացնենք հանրակրթության պետական չափորոշիչով սահմանված առանցքային կարողունակությունները (կոմպետենցիաները).

1. Լեզվական կարողունակություն և գրագիտություն:
2. Սովորել սովորելու կարողունակություն:
3. Ինքնաճանաչողական և սոցիալական կարողունակություն:
4. Ժողովրդավարական և քաղաքացիական կարողունակություն:
5. Թվային և մեդիա կարողունակություն:
6. Մշակութային կարողունակություն:
7. Մաթեմատիկական և գիտատեխնիկական կարողունակություն:
8. Տնտեսական կարողունակություն:

Այս կետերից յուրաքանչյուրի հետ կապված բացատրություններն ու մեկնաբանությունները ներկայացված են **հավելվածում**:

Ներկայացնենք նաև հանրակրթության պետական չափորոշիչով նախատեսված միջնակարգ **ծրագրի շրջանավարտի ուսումնառության** վերջնարդյունքները, որոնք առավել անմիջական են առնչվում երկրաչափության հետ (համարակալումը՝ ըստ չափորոշիչի)։

Մ3, Մ4, Մ5, Մ11, Մ14, Մ15, Մ24, Մ25, Մ26, Մ29

Այս կետերի բովանդակությունը նույնպես ներկայացված է **հավելվածում**։

Նշենք, որ այս վերջնարդյունքների ձևավորումն ու զարգացումը հատուկ ջանքեր ու ժամանակ չեն պահանջում։ Ուսուցումը ճիշտ կազմակերպելու դեպքում Դուք անպայման նպաստում եք դրանց ձևավորմանն ու զարգացմանը։ Ասվածը հաստատելու համար բերենք երեք օրինակ։

Մ3 - համադրի և վերլուծի տարբեր մաթեմատիկական մոդելներ ծանոթ և անծանոթ իրավիճակներում։

Մ4 - կիրառի տարածական մարմինների մասին գիտելիքները կյանքում և տարբեր ուսումնական առարկաներ ուսումնասիրելիս։

Մ11 - առաջադրի հետազոտական հարցադրումներ և վարկածներ, պլանավորի և իրականացնի հետազոտություններ՝ առաջարկելով համապատասխան մեթոդներ և բարելավման եղանակներ։ Վերլուծի ստացված տվյալները առկա գիտելիքի և պատկերացումների համատեքստում, կատարի վերացարկումներ և ընդհանրացումներ։

Սովորողի ուսումնառության արդյունքների գնահատման սկզբունքները.

- Ուսումնառության արդյունքների գնահատումը (այսուհետ՝ գնահատում) նպատակ ունի որոշելու սովորողի կարողունակության զարգացման աստիճանն ըստ ուսումնական

առարկաների չափորոշիչով սահմանված վերջնարդյունքներին համապատասխան ձեռք բերած գիտելիքների և հմտությունների մակարդակի, ինչպես նաև դիրքորոշումների ու արժեքների ձևավորման:

- Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում ընթացիկ գնահատումն իրականացվում է քանակական (միավորային) և ձևավորող (ուսուցանող) ձևերով՝ դպրոցի մանկավարժական խորհրդի հաստատած կարգով:
- Քանակական (միավորային) գնահատման համար կիրառվում է 10 միավորային սանդղակ: 10 միավորային սանդղակում որևէ թիվ անբավարար գնահատական չէ, և յուրաքանչյուր նիշ նկարագրում է աշակերտի ուսումնառության արդյունքի որևէ մակարդակ: Քանակական գնահատականը ցույց է տալիս աշակերտի ուսումնական հաջողությունները, սկսվում 1 միավորից և չունի անբավարար սանդղակ:
- Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունները կարող են կիրառել գնահատման այլ համակարգ, որը համապատասխանեցվում է 10 միավորային սանդղակին:
- Ձևավորող (ուսուցանող) գնահատման մեթոդներն ու ձևաչափն ընտրում է հանրակրթական ուսումնական հաստատությունը:
- Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում գնահատումն իրականացվում է ուսումնական տարվա ընթացքում (ընթացիկ), կիսամյակի և ուսումնական տարվա ավարտին (ամփոփիչ) և հանրակրթական ծրագրի յուրաքանչյուր աստիճանի ավարտին (ամփոփիչ ատեստավորում): Ամփոփիչ ատեստավորումը իրականացվում է կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի սահմանած կարգով:
- 1-4-րդ դասարաններում և 5-րդ դասարանի առաջին կիսամյակում միավորային գնահատում չի իրականացվում: Ընթացիկ գնահատումը կատարվում է բնութագրման միջոցով:

Որպես տարեկան ամփոփիչ գնահատական կազմվում է յուրաքանչյուր սովորողի ուսումնական առաջադիմության բնութագիրը՝ համաձայն կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի սահմանած կարգի:

- Միավորային գնահատումը կիրառվում է սկսած հինգերորդ դասարանի երկրորդ կիսամյակից:

Գնահատման սկզբունքների ամբողջական տարբերակը ներկայացված է **հավելվածում**:

Ներկայացնենք նաև ԲՏՃՄ բնագավառի բնութագիրը.

ԲՏՃՄ բնագավառը բնագիտական, տեխնոլոգիական, ճարտարագիտական և մաթեմատիկական մի շարք առարկաներով ներկայացված, ինտեգրված ուսումնառության բնագավառ է, որը միտված է բնագիտամաթեմատիկական գիտելիքների ձեռքբերմանը և կիրառմանը, ինչպես նաև դիտարկման, հետազոտական և վերլուծական հմտությունների, խնդիրների լուծման, տրամաբանական, քննադատական և ստեղծագործական մտածողության, նախաձեռնողականության, հաղորդակցության և թվային գրագիտության հմտությունների զարգացմանը, այդ թվում՝ աջակցող տեխնոլոգիաների կիրառմամբ:

Հավելվածը հասանելի է հետևյալ հասցեով՝

<https://mathnet.am/havelvac/havelvac10.pdf>

Կարող եք նաև այն ներբեռնել:

Խորհուրդ – առաջարկներ ամբողջ դասընթացի համար

- ❖ Ավագ դպրոցի մաթեմատիկայի ուսուցիչների շրջանում անցկացված հարցման միջինացված արդյունքները ցույց են տալիս, որ հարցմանը մասնակցած 160 ուսուցիչների կարծիքով 10-րդ դասարանի մաթեմատիկայի ոչ մասնագիտական ծրագիրն ընտրած աշակերտներից միայն 14%-ը դրական գնահատական կստանա 5-9-րդ դասարանների թեմաներին վերաբերող պարզ հարցերից ու խնդիրներից կազմված օբյեկտիվ գրավորից:

Այո, տարիներ շարունակ վիճակն այդպիսին է, ու ավագ դպրոցի ուսուցիչներն ամեն տարի բախվում են այդ իրողությանը: Տարբեր տարիների, տարբեր դասարաններում այդ տոկոսը, իհարկե, տարբեր է, բայց միջինում, փաստորեն, չի գերազանցում 15%-ը:

Եթե նույնիսկ ենթադրենք, որ նոր ծրագրերն ու չափորոշիչը հնարավորություն կտան այդ տոկոսը կրկնապատկել՝ դարձնել 28% կամ նույնիսկ 35%, միևնույն է, 10-րդ դասարանի մաթեմատիկայի ոչ մասնագիտական ծրագիրն ընտրած աշակերտների ճնշող մեծամասնությունը հիմնական դպրոցի թեմաներին վերաբերող գիտելիքների ու հմտությունների լուրջ բացթողումներ է ունենալու:

Ճիշտ է, ուսումնառության արդյունքների գնահատման նոր սկզբունքներով վերացել է անբավարար գնահատականը, բայց չի վերացել ու չի կարող վերանալ մաթեմատիկայի հաջորդ թեմաները յուրացնելու համար նախորդ թեմաների յուրացվածության անհրաժեշտությունը:

Հիմնական դպրոցի թեմաներին վերաբերող գիտելիքների ու հմտությունների լուրջ պակաս ունեցող և դասարանում մեծամասնություն կազմող աշակերտներից շատերը

կորցրել են մաթեմատիկա սովորելու հույսը, կտորվել են, ինչն էլ ավելի է բարդացնում վիճակը: Հետևաբար, առաջնահերթ խնդիր է նրանց լավատեսություն, սեփական ուժերի նկատմամբ հավատ ու վստահություն ներշնչելը: Դա անելու համար հենց առաջին դասին պետք է նրանց ուշադրությունը հրավիրել այն հանգամանքի վրա, որ 10-րդ դասարանի երկրաչափության այս ծրագրով 11 ժամ նախատեսված է հարթաչափության կրկնության համար, ինչը լավ հնարավորություն է հիմնական դպրոցի թեմաներին վերաբերող գիտելիքների ու հմտությունների բացերը փակելու համար: Պետք է ավելացնել նաև, որ տարածաչափության թեմաների առաջադրանքների մեծ մասը պարզ և միջին բարդության է, հետևաբար, աշակերտների համար հաղթահարելի են:

- ❖ Հասկանալի է, որ այս ծրագրով սովորող աշակերտների մեջ կլինեն նաև փոքրաթիվ աշակերտներ, որոնք միջին դպրոցի թեմաները բավականին բարձր մակարդակով են յուրացրել: Կարող է թվալ, որ դա ևս բարդացնում է վիճակը, բայց այդպիսի աշակերտների հնարավորություններն ու ժամանակը ճիշտ օգտագործելու դեպքում բոլորը կշահեն: Դրա համար նրանց պետք է դարձնեք Ձեր օգնականը՝ հնարավորություն տալով Ձեր փոխարեն օգնել դասընկերներին, պատասխանել նրանց հարցերին: Անհրաժեշտության դեպքում, իհարկե, միջամտելով այդ պրոցեսին:
- ❖ Դասագրքում կա 18 ինտերակտիվ մոդելի QR կոդ: Դրանք հնարավոր է բացել սմատֆոնով, եթե հեռախոսում տեղադրված է QR սկաներ: QR սկաները որևէ կողի վրա պահելուց հետո մեկ անգամ սեղմեք էկրանին բացված շրջանակի մեջ: Մոդելը բացվելուց հետո շրջեք հեռախոսը, մոդելի աջ ներքևի անկյունի կոճակը սեղմելով՝ մոդելը տարածեք ամբողջ էկրանով:

Ինտերակտիվ մոդելների մի մասը հարթաչափական մոդել է, մյուսները՝ տարածաչափական: Հատկապես տարածաչափական մոդելներում կարմիր կետերը շարժական են, շարժելով դրանք՝ կունենաք նոր իրավիճակ, մասնավորապես, այլ չափերով մոդել: Մոդելներից շատերում տեղադրված են ֆունկցիոնալ կոճակներ: Կոճակի գրությունը հասկանալի է դարձնում, թե ինչ է տեղի ունենալու այդ կոճակը սեղմելիս: Որոշ մոդելներում կա պատման կոճակ, որը սեղմելիս մոդելն սկսում է պտտվել ուղղաձիգ առանցքի շուրջը: Դա հնարավորություն է տալիս մոդելը դիտել բոլոր կողմերից:

Եթե մոդելում պտտման կոճակ չկա, ապա երկու մատ հպելով էկրանին, հպած պահելով ու մատների դիրքը իրար նկատմամբ փոխելով՝ կարող եք պտտել և/կամ թեքել մոդելը:

Բոլոր մոդելների աջ վերևի անկյունում կա սկզբնական վիճակին վերադառնալու կոճակ:

Ուսումնական նյութի օրինակելի թեմատիկ պլանավորում

Շաբաթական՝ 1 ժամ, ընդամենը՝ 34 ժամ

Թեմա	Ժամ
Ուղիղներ, անկյուններ և հարթություններ	18
Բազմանկյուն, բազմանիստ	16

Թեմա 1. Ուղիղներ, անկյուններ և հարթություններ

Նպատակը

- Տարածաչափության հիմնական հասկացությունների, ուղիղների, ուղղի և հարթության, հարթությունների զուգահեռության, խաչվող ուղիղների, ուղիղների կազմած անկյան հասկացությունների ներմուծումը, դրանց հետ կապված օրինաչափությունները խնդիրներ լուծելիս կիրառելու հմտությունների ձևավորումն ու զարգացումը:
- Տարածական պատկերացումների խորացումն ու զարգացումը:

Ակնկալվող վերջնարդյունքները

1. Ձևակերպի աքսիոմներն ու դրանց հետևանքները, կիրառի խնդիրներ լուծելիս:
2. Սահմանի զուգահեռ, հատվող, խաչվող ուղիղներ հասկացությունները: Նշի զուգահեռ, հատվող, խաչվող ուղիղների զույգերը (օր. ուղղանկյունանիստում):
3. Ձևակերպի խաչվող ուղիղների հայտանիշը, կիրառի խնդիրներ լուծելիս:

4. Սահմանի ուղղի և հարթության զուգահեռությունը, թվարկի և գծի ուղղի և հարթության փոխդասավորության դեպքերը:
5. Ձևակերպի և կիրառի ուղղի և հարթության զուգահեռության հայտանիշը:
6. Սահմանի տարածության մեջ ուղիղների կազմած անկյուն հասկացությունը:
7. Գտնի տարածության մեջ ուղիղների կազմած անկյունը:
8. Թվարկի և գծի հարթությունների փոխդասավորության դեպքերը: Սահմանի զուգահեռ հարթություններ հասկացությունը:
9. Սահմանի և գծի քառանիստը, անվանի դրա տարրերը:
10. Սահմանի հարթությանն ուղղահայաց ուղիղ, ուղղի և հարթության կազմած անկյուն հասկացությունները: Պատկերի և կիրառի դրանք խնդիրներ լուծելիս:
11. Ձևակերպի ուղղի և հարթության ուղղահայացության հայտանիշը, կիրառի խնդիրներ լուծելիս:

Թեմա 1-ի օրինակելի դասաժամային պլանավորում

Պարագրաֆ	Ժամ
§1. Տարածաչափության որոշ աքսիոմներ և դրանց որոշ հետևանքներ	3
§2. Ձուգահեռ ուղիղներ	3
§3. Ուղիղների, ուղղի և հարթության փոխդասավորությունը տարածության մեջ	4
§4. Հարթությունների փոխդասավորությունը	3
§5. Ուղղի և հարթության ուղղահայացությունը	4
Թեմատիկ աշխատանք	1

§1. Տարածաչափության որոշ արքիոմներ և դրանց որոշ հետևանքներ

Նպատակը

- Տարածաչափության հիմնական հասկացությունների ներմուծումը, երեք արքիոմների ու դրանց հետևանքների ներկայացումը: Խնդիրներ լուծելիս դրանք կիրառելու հմտությունների ձևավորումը:

Ակնկալվող արդյունքները

1. Ձևակերպի արքիոմները, կիրառի խնդիրներ լուծելիս:
2. Ձևակերպի արքիոմների հետևանքները, կիրառի խնդիրներ լուծելիս:
  - ❖ Ինչպես արդեն ասվեց վերևում, առաջնահերթ խնդիր է աշակերտներին լավատեսություն, սեփական ուժերի նկատմամբ հավատ ու վստահություն ներշնչելը: Դրա համար ճիշտ կլինի առաջին դասն սկսել դասագրքի ներածության ներկայացմամբ: Կարող եք ուղղակի աշակերտների համար ընթերցել ներածությունը: Պետք է զրույցի միջոցով փորձեք հասնել այն բանին, որ երկրաչափության նկատմամբ նրանցից շատերի մեջ արմատացած վախը վերանա և դրական սպասելիքների ֆոն ձևավորվի:
  - ❖ Առաջին դասին պետք չէ ներկայացնել տարածաչափության արքիոմները: Հիշեցրեք հատվածի երկարության, անկյան մեծության հատկությունները, փռված, կից, հակադիր անկյունների սահմանումները և դրանց մասին թեորեմները, լուծեք կրկնության համար նախատեսված խնդիրների մի մասը, մնացած մասը հանձնարարեք տանն անել: Խնդիրները լուծեք քննարկումների միջոցով, թող աշակերտները դատողություններ ու առաջարկներ անեն: Ճիշտ դատողություն, առաջարկություն անող աշակերտներին

անպայման գովեք, ոգևորեք: Դա նույնպես կնպաստի դրական սպասելիքների ֆոն ձևավորելուն:

- ❖ Օգտվելով դասագրքում տեղադրված QR կոդերից՝ աշակերտներին ցուցադրեք աքսիոմներին նվիրված ինտերակտիվ մոդելները: Իհարկե, սմատֆոնում նախապես պետք է տեղադրված լինի QR սկաներ: Աշակերտներին նույնպես պետք է ասել այդ մասին, որ նրանք տանը կարողանան օգտվել այդ հնարավորությունից:

§2. Զուգահեռ ուղիղներ

Նպատակը

- Հարթության ուղիղների փոխդասավորության հնարավոր դեպքերի, զուգահեռ ուղիղների հայտանիշների ու հատկությունների վերհիշումն ու ամրապնդումը:
- Զուգահեռ ուղիղների հայտանիշներն ու հատկությունները խնդիրներ լուծելիս կիրառելու հմտությունների ամրապնդումը:

Ակնկալվող արդյունքները

1. Իմանա երկու ուղիղների փոխդասավորության դեպքերը, սահմանի զուգահեռ ուղիղներ հասկացությունը:
2. Տարբերի և անվանի ուղիղները հատողով հատելիս առաջացած անկյունների զույգերը:
3. Ձևակերպի զուգահեռ ուղիղների հայտանիշները և կիրառի դրանք խնդիրներ լուծելիս:
4. Ձևակերպի զուգահեռ ուղիղների աքսիոմն ու դրա հետևանքները և կիրառի դրանք խնդիրներ լուծելիս:
5. Ձևակերպի երկու զուգահեռ ուղիղներով և հատողով կազմված անկյունների մասին թեորեմները և կիրառի խնդիրներ լուծելիս:

- ❖ Այս պարագրաֆի նյութը ամբողջությամբ կրկնություն է: Եվ դա լավ հնարավորություն է 7-րդ դասարանի համապատասխան տեսական նյութը վերհիշելու և ամրապնդելու, ինչպես նաև խնդիրներ լուծելու հմտություններն ամրապնդելու համար: Սա նաև լավ հնարավորություն է հաջորդ պարագրաֆին նախապատրաստելու համար: Այս պարագրաֆի համար նախատեսված երեք ժամը պետք է օգտագործել նաև աշակերտներին ոգևորելու համար: Պարագրաֆի առաջադրանքները կատարելով՝ նրանք պիտի համոզվեն, որ դրանց մեծ մասը իրենց մատչելի է, ինչը կնպաստի երկրաչափության նկատմամբ եղած վախը թոթափելուն:
- ❖ Առաջարկեք աշակերտներին հեռախոսներով բացել զուգահեռ ուղիղների հատկությունները ցուցադրող ինտերակտիվ մոդելը: Դիտարկելով խաչադիր, համադիր (համապատասխան), միակողմանի անկյունները ու շարժելով A կետը՝ թող անեն եզրակացություն:

§3. Ուղիղների, ուղղի և հարթության փոխդասավորությունը տարածության մեջ

Նպատակը

- Զուգահեռ, խաչվող ուղիղներ, ուղիղների կազմած անկյուն, հարթությանը զուգահեռ ուղիղ հասկացությունների ներմուծումը:
- Խաչվող ուղիղների, ուղղի և հարթության զուգահեռության հայտանիշների ներկայացումը:
- Խաչվող ուղիղների, ուղղի և հարթության զուգահեռության հայտանիշների կիրառմամբ խնդիրներ լուծելու, ուղիղների կազմած անկյունը գտնելու հմտությունների ձևավորումը:

Ակնկալվող արդյունքները

1. Սահմանի զուգահեռ, հատվող, խաչվող ուղիղներ, ուղիղների կազմած անկյուն հասկացությունները:
  2. Ձևակերպի խաչվող ուղիղների հայտանիշը, կիրառի խնդիրներ լուծելիս:
  3. Սահմանի ուղղի և հարթության զուգահեռությունը, թվարկի և գծի ուղղի և հարթության փոխդասավորության դեպքերը:
  4. Ձևակերպի և կիրառի ուղղի և հարթության զուգահեռության հայտանիշը:
- ❖ Քանի որ տարածության երկու զուգահեռ ուղիղները պատկանում են նույն հարթությանը, ապա կարող է թվալ, որ զուգահեռ ուղիղների հարթաչափությունում ձևակերպված հատկությունները ճիշտ կլինեն նաև տարածաչափությունում: Ուշադրություն հրավիրեք այն բանի վրա, որ հարթաչափությունում, օրինակ, ճիշտ է, որ եթե ուղիղը հատում է երկու զուգահեռ ուղիղներից մեկը, ապա հատում է նաև մյուսը, բայց տարածաչափությունում այդ պնդումը ճիշտ չէ: Տարածաչափությունում ուժը կորցնում է նաև հարթաչափությունում ճիշտ հետևյալ պնդումը. եթե երկու ուղիղներ ուղղահայաց են երրորդին, ապա այդ ուղիղները զուգահեռ են:
  - ❖ Խաչվող ուղիղների կազմած անկյունը սահմանելուց հետո աշակերտները թող հեռախոսներով բացեն խաչվող ուղիղների կազմած անկյունը ցուցադրող ինտերակտիվ մոդելը: Մոդելում ներկայացված են երեք հնարավոր դեպքեր: Ինչպես արդեն ասվել է, տարածաչափական մոդելները կարելի է թեքել, պտտել ու դիտել տարբեր կողմերից:
  - ❖ Պարագրաֆի նյութը մատուցելիս օգտվեք նաև հարթությանը զուգահեռ ուղղի հատկությունը ցուցադրող ինտերակտիվ մոդելից:

§4. Հարթությունների փոխդասավորությունը

Նպատակը

- Ջուգահեռ հարթություններ հասկացության ներմուծումը: Հարթությունների զուգահեռության հայտանիշի ներկայացումը:
- Քառանիստ հասկացության, դրա տարրերի ներմուծումը:
- Ջուգահեռ հարթությունների և քառանիստի վերաբերյալ խնդիրներ լուծելու հմտությունների ձևավորումը:

Ակնկալվող արդյունքները

1. Թվարկի և գծի հարթությունների փոխդասավորության դեպքերը: Սահմանի զուգահեռ հարթություններ հասկացությունը:
  2. Ձևակերպի հարթությունների զուգահեռության հայտանիշը, կիրառի խնդիրներ լուծելիս:
  3. Սահմանի և գծի քառանիստ, անվանի դրա տարրերը: Լուծի խնդիրներ քառանիստի վերաբերյալ:
- ❖ Չնայած այն բանին, որ զուգահեռանիստը, մասնավորապես, ուղղանկյունանիստը դիտարկվում են հաջորդ գլխում, արդեն այս և հաջորդ պարագրաֆի որոշ խնդիրներ վերաբերում են ուղղանկյունանիստին կամ առաջարկվում է հարցին պատասխանելու համար դիտարկել որևէ ուղղանկյունանիստ: Այդպես վարվելը պայմանավորված է երկու հանգամանքով: Առաջինն այն է, որ 5-6-րդ դասարանի մաթեմատիկայի դասընթացից ուղղանկյունանիստի մասին ունեցած գիտելիքները բավարար են այդպես վարվելու համար: Երկրորդն էլ այն է, որ շատ դեպքերում խնդիրն ավելի ընկալելի է դառնում, եթե ձևակերպվում է ուղղանկյունանիստի տարրերի միջոցով կամ հարցին ավելի հեշտ է պատասխանել ուղղանկյունանիստ դիտարկելով:
  - ❖ Այս պարագրաֆի համար նախատեսված քառանիստի ին-

տերակտիվ մոդելը հնարավորություն է տալիս ցուցադրել քառանիստ, պտույտ հաղորդելով ուղղաձիգ առանցքի շուրջը՝ դիտել այն տարբեր կողմերից: Ուշադրություն հրավիրեք այն բանի վրա, որ նույն հատվածը տարբեր կողմերից դիտելիս պատկերվում է հոծ գծով կամ կետագծերով:

§5. Ուղղի և հարթության ուղղահայացությունը

Նպատակը

- Հարթությանն ուղղահայաց ուղիղ, ուղղի և հարթության կազմած անկյուն հասկացությունների ներմուծումը, խնդիրներ լուծելիս դրանք կիրառելու հմտությունների ձևավորումը:
- Ուղղի և հարթության ուղղահայացության հայտանիշի ներկայացումը, խնդիրներ լուծելիս այն կիրառելու հմտությունների ձևավորումը:

Ակնկալվող արդյունքները

1. Սահմանի հարթությանն ուղղահայաց ուղիղ, ուղղի և հարթության կազմած անկյուն հասկացությունները: Պատկերի և կիրառի դրանք խնդիրներ լուծելիս:
  2. Ձևակերպի հարթությանն ուղղահայաց ուղիղների հատկությունը, ուղղի և հարթության ուղղահայացության հայտանիշը, կիրառի խնդիրներ լուծելիս:
- ❖ Այս պարագրաֆի նյութը մատուցելուն, այն ավելի ընկալելի դարձնելուն կօգնեն հարթությանն ուղղահայաց ուղղի, թեքի ու հարթության կազմած անկյան ինտերակտիվ մոդելները: Առաջին մոդելում, շարժելով B կետը, կարող եք ցուցադրել հարթության բազմաթիվ ուղիղներ, որոնց ուղղահայաց է այդ հարթությանն ուղղահայաց ուղիղը: Իհարկե, պետք է

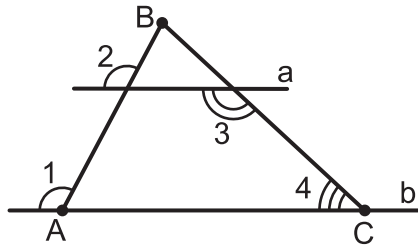
նշել, որ հարթությանն ուղղահայաց ուղիղն ուղղահայաց է ոչ միայն այդ ուղիղներին, այլև հարթության կամայական ուղիղին: Մոդելը հնարավոր է թեքել, պտտել, դիտել տարբեր կողմերից: Երկրորդ մոդելում նույնպես կարմիր կետերը շարժական են, այն նույնպես կարելի է թեքել, պտտել, դիտել տարբեր կողմերից:

Թեմատիկ գրավոր աշխատանք № 1

ՏԱՐԲԵՐԱԿ 1

1. **(1 միավոր)** Պնդումներից որն է ճիշտ.
  - 1) ցանկացած չորս կետեր պատկանում են միևնույն հարթությանը;
  - 2) ցանկացած երեք կետեր պատկանում են միևնույն հարթությանը;
  - 3) ցանկացած չորս կետեր չեն պատկանում միևնույն հարթությանը;
  - 4) ցանկացած վեց կետեր չեն պատկանում միևնույն հարթությանը:

2. **(1 միավոր)** Պնդումներից որն է ճիշտ:
Տարածության երկու ուղիղներ կոչվում են զուգահեռ, եթե այդ ուղիղները _____:
  - 1) մի հարթության մեջ են;
  - 2) չեն հատվում;
  - 3) մի հարթության մեջ են և չեն հատվում;
  - 4) չունեն ընդհանուր կետ:

3. **(1 միավոր)** Պնդումներից որն է ճիշտ:
Եթե ուղիղն ուղղահայաց է _____, ապա այն ուղղահայաց է այդ հարթությանը:
  - 1) հարթության որևէ ուղղի;
  - 2) հարթության երկու ուղիղների;
  - 3) հարթության երեք ուղիղների;
  - 4) հարթության երկու հատվող ուղիղների:

4. **(1 միավոր)** Հետևյալ բազմանկյուններից որի՞ որևէ երկու կողմերը կարող են ուղղահայաց լինել միևնույն հարթությանը.
  - 1) եռանկյան;

- 2) սեղանի;
 3) կանոնավոր հնգանկյան;
 4) ուղղանկյուն եռանկյան:
5. (1,5 միավոր) Նկարում $\angle 1 = \angle 2$, $\angle 3 = 120^\circ$: Գտեք անկյուն 4-ը:

6. (1,5 միավոր) $ABCD A_1 B_1 C_1 D_1$ խորանարդի BB_1 և CC_1 կողերի վրա համապատասխանաբար վերցրած են M և N կետերն այնպես, որ $\angle MAA_1 = 50^\circ$, $MA \parallel ND$: Գտեք ND և CC_1 ուղիղների կազմած անկյունը:
7. (1,5 միավոր) $DABC$ քառանիստի DA և DC կողերի M և N կետերն այնպիսին են, որ $MN \parallel AC$: M և N կետերով անցնող հարթությունը քառանիստի AB և BC կողերը հատում է համապատասխանաբար K և P կետերում: Ինչպիսին է $MKPN$ քառանկյունը:
8. (1,5 միավոր) Տրված է $ABCD A_1 B_1 C_1 D_1$ ուղղանկյունանիստը: Գտեք $AA_1 B_1 B$ նիստի անկյունագծի և հիմքի հարթության կազմած անկյունը, եթե $AB = BB_1 = 9$ սմ:

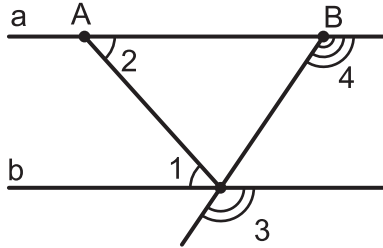
Թեմատիկ գրավոր աշխատանք № 1

ՏԱՐԲԵՐԱԿ 2

- (1 միավոր)** Հայտնի է, որ A, B, C և D կետերը չեն պատկանում միևնույն հարթությանը:
Հետևյալ պնդումներից ո՞րն է ճիշտ.
  - այդ կետերից երեքը պատկանում են մի ուղղի;
  - AB և CD ուղիղները հատվում են;
  - AB և CD ուղիղները զուգահեռ են;
  - AB և CD ուղիղները խաչվող են:
- (1 միավոր)** Պնդումներից ո՞րն է ճիշտ:
Երկու հարթություններ զուգահեռ են, եթե _____:
  - դրանցից մեկն անցնում է ուղղով, որը զուգահեռ է մյուս հարթությանը;
  - մի հարթության երկու հատվող ուղիղները համապատասխանաբար զուգահեռ են մյուսի երկու ուղիղներին;
  - մի հարթության որևէ ուղիղ զուգահեռ է մյուս հարթության որևէ ուղղի;
  - դրանցից մեկի երկու ուղիղներ զուգահեռ են մյուս հարթությանը:
- (1 միավոր)** Պնդումներից ո՞րն է ճիշտ:
Երկու ուղիղներ զուգահեռ են, եթե դրանք _____:
  - զուգահեռ են որևէ հարթության;
  - չեն հատվում;
  - ուղղահայաց են որևէ հարթության;
  - մի հարթության մեջ են:
- (1 միավոր)** Հետևյալ պնդումներից ո՞րն է ճիշտ:
Ուղիղն ուղղահայաց է հարթությանը, եթե ուղղահայաց է այդ հարթության մեջ ընկած _____:

- 1) եռանկյան երկու կողմերին;
- 2) սեղանի երկու կողմերին;
- 3) շրջանի երկու լարերին;
- 4) կանոնավոր վեցանկյան երկու անկյունագծերին:

5. (1,5 միավոր) Նկարում $\angle 1 = \angle 2$, $\angle 3 = 125^\circ$: Գտեք անկյուն 4-ը:

6. (1,5 միավոր) Գտեք $ABCD A_1 B_1 C_1 D_1$ խորանարդի A_1 , C_1 գագաթներով և B , D գագաթներով անցնող ուղիղների կազմած անկյունը:
7. (1,5 միավոր) $DABC$ քառանիստի DA և DC կողերի M և N կետերն այնպիսին են, որ MN ուղիղը զուգահեռ չէ քառանիստի հիմքի հարթությանը: Կառուցեք MN ուղղի և քառանիստի հիմքի հարթության հատման կետը:
8. (1,5 միավոր) Տրված է $ABCD A_1 B_1 C_1 D_1$ ուղղանկյունանիստը: Գտեք ուղղանկյունանիստի անկյունագծի և հիմքի հարթության կազմած անկյունը, եթե $B_1 D = 16$ սմ, $BB_1 = 8$ սմ:

Առաջին գլխի թեմատիկ գրավոր աշխատանքի 1-4 առաջադրանքներն ընտրովի պատասխանով են, իսկ 5-8 առաջադրանքների լուծումները աշակերտները պետք է գրեն:

- ❖ Ուսուցիչների համար ավելի մեծ ազատություն ապահովելու և տեխնիկական դժվարություններ չհարուցելու համար նա-

խատեսված է ձեռնարկում ներկայացված թեմատիկ գրավոր աշխատանքները ներբեռնելու երկու հնարավորություն:

Կարող եք ներբեռնել դրանց pdf տարբերակները, որոնցում ամեն ինչ կարգավորված է և պատրաստ են տպելու համար:

Եթե ցանկանում եք ինչ-որ փոփոխություններ անել, օրինակ, առաջադրանքների քանակը կրճատել կամ առաջադրանքների այլ բալավորում անել, ապա կարող եք ներբեռնել, այդպիսի դեպքերի համար նախատեսված, դրանց word տարբերակները:

Թեմատիկ գրավոր աշխատանք 1-ի ներբեռնման հղումները.

Pdf տարբերակ՝ <https://mathnet.am/tematik/10-1pdf.zip>

Word տարբերակ՝ <https://mathnet.am/tematik/10-1word.zip>

Թեմա 2. Բազմանկյուն, բազմանիստ

Նպատակը

- Բազմանիստի, դրա տեսակների ու դրանց տարրերի ներմուծումը, դրանց հետ կապված օրինաչափությունները խնդիրներ լուծելիս կիրառելու հմտությունների ձևավորումն ու զարգացումը:

Ակնկալվող վերջնարդյունքները

1. Սահմանի բազմանիստ հասկացությունը, իմանա և կիրառի էլեթրի բանաձևը:
2. Նկարագրի և գծի զուգահեռանիստ, անվանի դրա տարրերը, իմանա տեսակները:
3. Ձևակերպի զուգահեռանիստի, ուղղանկյունանիստի հատկությունները, կիրառի խնդիրներ լուծելիս:
4. Սահմանի բուրգ, կանոնավոր բուրգ հասկացությունները, անվանի դրանց տարրերը:
5. Լուծի խնդիրներ բուրգի վերաբերյալ:

Թեմա 2-ի օրինակելի դասաժամային պլանավորում

Պարագրաֆ	Ժամ
§6. Եռանկյուն	4
§7. Քառանկյուն	4
§8. Բազմանիստ	1
§9. Զուգահեռանիստ	3
§10. Բուրգ	3
Թեմատիկ աշխատանք	1

§6. Եռանկյուն

Նպատակը

- Եռանկյան տարրերի, տեսակների մասին գիտելիքների, դրանց հետ կապված խնդիրներ լուծելու հմտությունների ամրապնդումը:
- Եռանկյան անկյունների գումարի մասին թեորեմի, Պյութագորասի թեորեմի, ինչպես նաև դրանց հետ կապված խնդիրներ լուծելու հմտությունների ամրապնդումը:

Ակնկալվող վերջնարդյունքները

1. Իմանա եռանկյան տեսակները (ըստ անկյունների և կողմերի), ձևակերպի եռանկյան անկյունների գումարի մասին թեորեմը, կիրառի խնդիրներ լուծելիս:
  2. Իմանա հավասարասրուն, հավասարակողմ, ուղղանկյուն եռանկյունների հատկությունները, կիրառի խնդիրներ լուծելիս:
  3. Ձևակերպի Պյութագորասի թեորեմը, Պյութագորասի թեորեմին հակադարձ թեորեմը և կիրառի խնդիրներ լուծելիս:
- ❖ Այս պարագրաֆի նյութը ամբողջությամբ կրկնություն է: Եվ դա լավ հնարավորություն է հիմնական դպրոցի համապատասխան տեսական նյութը վերհիշելու ու ամրապնդելու, ինչպես նաև խնդիրներ լուծելու հմտություններն ամրապնդելու համար: Այս և հաջորդ պարագրաֆի նյութը նաև նախապատրաստություն են զուգահեռանիստ, բուրգ պարագրաֆների նյութը մատուցելու համար:
  - ❖ Այս պարագրաֆի համար տեղադրված են երեք ինտերակտիվ մոդելների՝ եռանկյան բարձրությունները, եռանկյան անկյունների գումարը, Պյութագորասի թեորեմը, QR կոդեր: Նյութը մատուցելիս օգտվեք դրանցից:

§7. Քառանկյուն

Նպատակը

- Քառանկյան տեսակների, հատկությունների ու հայտանիշների մասին գիտելիքների, դրանց հետ կապված խնդիրներ լուծելու հմտությունների ամրապնդումը:

Ակնկալվող վերջնարդյունքները

1. Իմանա զուգահեռագծի հատկություններն ու հայտանիշները, կիրառի դրանք խնդիրներ լուծելիս:
  2. Իմանա ուղղանկյան և շեղանկյան հատկությունները, կիրառի դրանք խնդիրներ լուծելիս:
  3. Իմանա սեղանի տեսակները: Ձևակերպի սեղանի միջին գծի մասին թեորեմը, հավասարասրուն սեղանի հատկությունները, կիրառի դրանք խնդիրներ լուծելիս:
- ❖ Այս պարագրաֆի համար տեղադրված է երեք ինտերակտիվ մոդելի QR կոդ: Երկուսը վերաբերում են զուգահեռագծի հայտանիշներին, երրորդը՝ սեղանի միջին գծին:

§8. Բազմանիստ

Նպատակը

- Բազմանիստ, ուռուցիկ և ոչ ուռուցիկ բազմանիստ հասկացությունների ներմուծումը, էլլերի բանաձևի ներկայացումը, խնդիրներ լուծելիս դրանք կիրառելու հմտությունների ձևավորումը:

Ակնկալվող արդյունքները

1. Սահմանի բազմանիստ, ուռուցիկ և ոչ ուռուցիկ բազմանիստ հասկացությունները:
2. Տարբերի բազմանիստի տարրերը, իմանա և կիրառի

Էլեկտրի բանաձևը:

- ❖ Աշակերտների ուշադրությունը պետք է հրավիրել այն բանի վրա, որ բազմանիստի սահմանման մեջ բազմանկյուն ասելով հասկանում են հարթ բազմանկյուն, այսինքն՝ բազմանկյուն, որի բոլոր գագաթները նույն հարթության մեջ են: Տարածության մեջ կարող են դիտարկվել նաև ոչ հարթ բազմանկյուններ, օրինակ, ոչ հարթ քառանկյուն: Բայց նման դեպքերում այդ մասին բացահայտ ասվում է:

§9. Զուգահեռանիստ

Նպատակը

- Զուգահեռանիստ հասկացության ներմուծումը, դրա հատկությունների ու տեսակների ներկայացումը:
- Ուղիղ զուգահեռանիստ, ուղղանկյունանիստ հասկացությունների ներմուծումը, ուղղանկյունանիստի հատկությունների ներկայացումը, խնդիրներ լուծելիս դրանք կիրառելու հմտությունների ձևավորումը:

Ակնկալվող արդյունքները

1. Նկարագրի և գծի զուգահեռանիստ, անվանի դրա տարրերը:
  2. Ձևակերպի զուգահեռանիստի հատկությունները, կիրառի խնդիրներ լուծելիս:
  3. Սահմանի ուղիղ զուգահեռանիստ, ուղղանկյունանիստ հասկացությունները:
  4. Ձևակերպի ուղղանկյունանիստի հատկությունները, կիրառի խնդիրներ լուծելիս:
- ❖ Անպայման զուգահեռաներ անցկացրեք զուգահեռանիստի և զուգահեռագծի անկյունագծերի հատվելու և հատման կետով կիսվելու փաստերի միջև, ինչպես նաև ուղղանկ-

յունանիստի և ուղղանկյան անկյունագծերի հավասարության փաստերի միջև:

- ❖ Աշակերտների տարածական ընկալումները բարելավելու համար օգտվեք զուգահեռանիստի և ուղղանկյունանիստի ինտերակտիվ մոդելներից: Դրանք հնարավոր է պատել, թեքել, դիտել տարբեր կողմերից, կարելի է փոխել դրանց չափերը:

§10. Բուրգ

Նպատակը

- Բուրգ հասկացության և դրա տարրերի ներմուծումը:
- Կանոնավոր բուրգ հասկացության ներմուծումը, դրա որոշ հատկությունների ներկայացումը:
- Բուրգի, կանոնավոր բուրգի վերաբերյալ խնդիրներ լուծելու հմտությունների ձևավորումը:

Ակնկալվող արդյունքները

1. Սահմանի բուրգ, կանոնավոր բուրգ հասկացությունները, անվանի դրանց տարրերը:
  2. Ձևակերպի կանոնավոր բուրգի հատկությունները:
  3. Լուծի խնդիրներ կանոնավոր և ոչ կանոնավոր բուրգերի վերաբերյալ:
- ❖ Կանոնավոր բուրգի սահմանումը ներկայացնելիս պետք է հատուկ ուշադրություն հրավիրել այն բանի վրա, որ սահմանումը դնում է երկու պայման՝ հիմքի կանոնավոր բազմանկյուն լինելը և բուրգի բարձրության՝ դրա հիմքի կենտրոնով անցնելը: Հետևաբար, եթե պայմաններից որևէ մեկը կատարված չէ, ապա բուրգը կանոնավոր չէ: Նաև պետք է ընդգծել, որ հարթագիծ հասկացությունը վերաբերում է կանոնավոր բուրգին: Ոչ կանոնավոր բուրգի

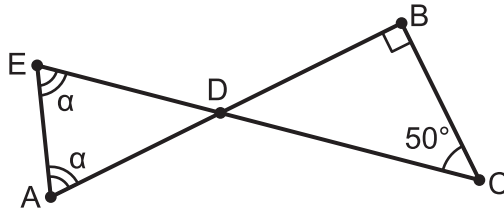
գագաթից տարվաձ՝ կողմնային նիստերի բարձրությունները, եթե նույնիսկ ունեն նույն երկարությունը, հարթագիծ չեն կոչվում:

- ❖ Աշակերտների տարածական ընկալումները բարելավելու համար օգտվեք կանոնավոր բուրգի ինտերակտիվ մոդելից: Այն հնարավորություն է տալիս դիտարկել եռանկյուն, քառանկյուն, հնգանկյուն և վեցանկյուն կանոնավոր բուրգեր, դրանք դիտել տարբեր կողմերից:

Թեմատիկ գրավոր աշխատանք № 2

ՏԱՐԲԵՐԱԿ 1

- (1 միավոր)** Ուռուցիկ բազմանիստն ունի վեց նիստ և ութ գագաթ: Քանի՞ կող ունի այդ բազմանիստը:
1) 14;   2) 16;   3) 12;   4) 10:
- (1,5 միավոր)** M, N, K և L կետերը $ABCD A_1 B_1 C_1 D_1$ զուգահեռանիստի համապատասխանաբար AB, BC, CD և AD կողերի միջնակետերն են: Հետևյալ կետերի իր քառյակը **չի պատկանում** միևնույն հարթությանը:
1) A_1, C_1, M, N ;   2) A_1, C_1, L, K ;
3) B_1, D_1, M, L ;   4) B_1, D_1, B, L :
- (1 միավոր)** Ըստ նկարի տվյալների՝ գտեք α -ն:

- (1 միավոր)** Շեղանկյան անկյունագծերը 6 սմ և 8 սմ են: Գտեք շեղանկյան կողմը:
- (1 միավոր)** Կանոնավոր քառանկյուն բուրգի հիմքի պարագիծը 20 սմ է, իսկ կողմնային նիստերից մեկի պարագիծը՝ 19 սմ: Գտեք այդ բուրգի կողմնային կողը:
- (1,5 միավոր)** Ուղղանկյունանիստի հիմքի կողմերը և կողմնային կողը հարաբերում են ինչպես 2:3:6, իսկ անկյունագիծը 7 սմ է: Գտեք հիմքի կողմերի երկարությունները:

7. (1,5 միավոր) Ուղղանկյունանիստի հիմքը քառակուսի է, որի կողմը $\sqrt{6}$ անգամ փոքր է ուղղանկյունանիստի կողմնային կողից: Գտեք ուղղանկյունանիստի անկյունագծի և հիմքի հարթության կազմած անկյունը:
8. (1,5 միավոր) Կանոնավոր քառանկյուն բուրգի հիմքի անկյունագիծը $8\sqrt{2}$ սմ է, բուրգի բարձրությունը 3 սմ է: Գտեք բուրգի հարթագիծը:

Թեմատիկ գրավոր աշխատանք № 2

ՏԱՐԲԵՐԱԿ 2

- (1 միավոր)** Ուռուցիկ բազմանիստն ունի վեց նիստ և վեց գագաթ: Քանի՞ կող ունի այդ բազմանիստը:
1) 12;   2) 10;   3) 14;   4) 16:
- (1,5 միավոր)** Տրված է $ABCD A_1 B_1 C_1 D_1$ զուգահեռանիստը: Ո՞ր ուղղով են հատվում $AA_1 C$ և CDB_1 հարթությունները:
1) $B_1 C$;   2) AA_1 ;   3) CA_1 ;   4) DB_1 :
- (1 միավոր)** Երկու նավ, դուրս գալով նավահանգստից, շարժվեցին՝ մեկը դեպի հյուսիս, մյուսը՝ արևմուտք: Առաջինի արագությունը 15 կմ/ժ էր, երկրորդինը՝ 20 կմ/ժ: Ինչ հեռավորության վրա էին նավերը 2 ժամ անց:
- (1 միավոր)** $ABCD$ շեղանկյան անկյունագծերը հատվում են O կետում: Գտեք AOB եռանկյան անկյունները, եթե $\angle ABC = 120^\circ$:
- (1 միավոր)** Կանոնավոր վեցանկյուն բուրգի հիմքի պարագիծը 36 սմ է, իսկ կողմնային կողերի երկարությունների գումարը՝ 42 սմ: Գտեք այդ բուրգի կողմնային նիստերից մեկի պարագիծը:
- (1,5 միավոր)** Ուղղանկյունանիստի անկյունագիծը 13 սմ է, իսկ հիմքի կողմերը՝ 3 սմ և 4 սմ: Գտեք ուղղանկյունանիստի բարձրությունը:
- (1,5 միավոր)** Ուղղանկյունանիստի անկյունագիծը $5\sqrt{2}$ սմ է, իսկ հիմքի կողմերը՝ 3 սմ և 4 սմ: Գտեք ուղղանկյունանիստի անկյունագծի և հիմքի հարթության կազմած անկյունը:

- 8. (1,5 միավոր)** Կանոնավոր քառանկյուն բուրգի հարթագիծը 16 սմ է և հիմքի հարթության հետ կազմում է 60° անկյուն: Գտեք բուրգի հիմքի կողմը:

Երկրորդ գլխի թեմատիկ գրավոր աշխատանքի 1-2 առաջադրանքներն ընտրովի պատասխանով են, իսկ 3-8 առաջադրանքների լուծումները աշակերտները պետք է գրեն:

Թեմատիկ գրավոր աշխատանք 2-ի ներբեռնման հղումները.

Pdf տարբերակ՝ <https://mathnet.am/tematik/10-2pdf.zip>

Word տարբերակ՝ <https://mathnet.am/tematik/10-2word.zip>

Բովանդակություն

Առաջաբան	3
Հանրակրթության պետական չափորոշիչի որոշ առանձնահատկություններ	4
Խորհուրդ – առաջարկներ ամբողջ դասընթացի համար	9
Ուսումնական նյութի օրինակելի թեմատիկ պլանավորում...	12
Թեմա 1. Ուղիղներ, անկյուններ և հարթություններ.....	12
§1. Տարածաչափության որոշ աքսիոմներ և դրանց որոշ հետևանքներ	14
§2. Զուգահեռ ուղիղներ	15
§3. Ուղիղների, ուղղի և հարթության փոխդասավորությունը տարածության մեջ.....	16
§4. Հարթությունների փոխդասավորությունը	18
§5. Ուղղի և հարթության ուղղահայացությունը	19
Թեմատիկ գրավոր աշխատանք № 1.....	21
ՏԱՐԲԵՐԱԿ 1	21
ՏԱՐԲԵՐԱԿ 2.....	23
Թեմա 2. Բազմանկյուն, բազմանիստ	26
§6. Եռանկյուն.....	27
§7. Քառանկյուն	28
§8. Բազմանիստ	28

§9. Հուգահեռանիստ.....	29
§10. Բուրգ	30
Թեմատիկ գրավոր աշխատանք № 2	32
ՏԱՐԲԵՐԱԿ 1	32
ՏԱՐԲԵՐԱԿ 2.....	34

ԳԱԳԻԿ ԱՂԵԿՅԱՆ

*Երաշխավորված է ՀՀ կրթության, գիտության,
մշակույթի և սպորտի նախարարության կողմից*

ԵՐԿՐԱԶԱՓՈՒԹՅՈՒՆ 10

Հենքային ծրագրի համար

ՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

Սրբագրիչ՝ Մարգարիտ Արիստակեսյան
Համակարգչային ձևավորումը՝ Հեղինե Փիլոյանի
Կազմի ձևավորումը՝ Հայկազ Օհանյանի

ԷԴԻՓ ՊՐԻՆՏ
Երևան, Դ. Մայան 43
հեռ.՝ (374 10) 520 848
www.editprint.am
info@editprint.am